Järfälla kommun
Kontakt@jarfalla.se

Uppföljningsbeslut

efter kvalitetsgranskning av ämnet slöjd i grundskolans högstadium vid Björkebyskolan i Järfälla kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium vid Björkebyskolan. Granskningen genomfördes under våren 2026.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 29 april 2026.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Björkebyskolan senast den 28 oktober 2026 skulle redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Järfälla kommun har inkommit med en sådan redovisning den 25 oktober 2026.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer redovisade åtgärder på följande sätt:

Skolans arbete med att ge eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolans arbete med att se till att slöjdämnet omfattas av ett jämställdhetsperspektiv

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Skolans arbete med att ge eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus

Utvecklingsområde 1

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Av huvudmannens redovisning framgår att lärarna varierar arbetsformerna i undervisningen så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. Enligt redovisningen har lärarna stärkt elevernas samarbete och delaktighet genom att införa tillfällen när eleverna ska samtala såväl enskilt som i par och i grupp. Undervisningen innehåller även flera samarbetsmoment där eleverna tillsammans utvecklar idéer, tar fram mönster och genomför praktiska övningar i par eller grupp. Kamratbedömning och gemensam bearbetning av arbetsprocesser används som återkommande inslag för att utveckla elevernas förmåga att ge och ta emot respons. Huvudmannen bedömer att åtgärderna har bidragit till ett ökat samarbete, samhörighet och gemenskap där elever delar sina erfarenheter i ett gemensamt lärande. På längre sikt förväntas att åtgärderna ska stärka gruppdynamiken så att fler elever kan på olika sätt dela erfarenheter tillsammans. Ytterligare en åtgärd som planeras är att eleverna ska få göra presentationer av arbeten och delge varandra i grupp.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolans arbete med att se till att slöjdämnet omfattas av ett jämställdhetsperspektiv

Utvecklingsområde 2

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan har påbörjat ett utvecklingsarbete med att låta eleverna återkommande få reflektera över och diskutera olika frågor kring jämställdhet samt att eleverna ska utmanas i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Enligt redovisningen får eleverna i årskurs 7 reflektera och diskutera hur normer och traditionella föreställningar kan påverka individers val av utbildning, yrke, material och val av metoder. Vidare framkommer att eleverna i årskurs 8 och 9 ska ges möjlighet att reflektera och diskutera utifrån planerade inslag kopplat till mänskliga rättigheter och jämställdhet ur såväl ett historiskt perspektiv som ett nutidsperspektiv. Huvudmannen bedömer att åtgärderna har bidragit till att flickor och pojkar ges större möjlighet att reflektera över sina egna föreställningar och utmana stereotypa uppfattningar om vilka yrken, material och hantverkstekniker som traditionellt förknippas som kvinnligt eller manligt. På längre sikt förväntas att flickor och pojkar väljer arbetsområde utifrån deras intresse samt i högre grad ifrågasätter stereotypa uppfattningar och resonera kring varför exempelvis olika yrken och tekniker förknippas som kvinnligt eller manligt.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats. Skolinspektionen förutsätter att arbetet fortsätter.

På Skolinspektionens vägnar

X Roger Persson

Beslutsfattare
Signerat av: Roger Persson

X Sevi Karoussi

Föredragande
Signerat av: Sevi Karoussi

Bilaga 1: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.[1]

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.[2] Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.[3]

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.[4]

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.[5]

---

[1] 26 kap. 20 § skollagen.
[2] 1 kap. 4 § skollagen.
[3] 1 kap. 5 § skollagen.
[4] 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.
[5] Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.[6] I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.[7]

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.[8]

---

[6] 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).
[7] Lgr22, 2.2 Kunskaper.
[8] Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.[9]

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.[10]

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.[11]

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina

[9] Ibid.
[10] Lgr22, 2.2 Kunskaper.
[11] Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.[12]

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.[13]

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.[14]

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.[15] Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.[16] På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.[17]

---

[12] Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.
[13] Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.
[14] Lgr22, 2.1 Normer och värden.
[15] 2 kap. 9 § skollagen.
[16] 2 kap. 10 § skollagen.
[17] Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.[18]

[18] Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.